

**Pametnejši
odneha**

str. 2

**Štiri
generacije**

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. maja 1992 • Leto II, št. 9 • Cena 10 forintov

ČE JE MEJA OPREJTA

Veltji svetak je bijo v Andovca 18. in 19. aprila. Za dva dni se je meja oprla med Andovcami in Būdinčami. Več kak 40 lejt je že minaulo, ka se je meja zaprla in raztrgnila daržine, sausade pa prijatele. Mladina je zdaj staučila prejk mejo oparvin tam, gde je dotejgamau prepedevano bilau. Vōra je štja nej bila ranč devet, da je lūstvo že par meji bilau. Tejoče je bila, čakali so ká ka bauda. Deset vōra je bila, da sta števanovski pa dolenski pevski zbor začnila popejvati himne. Potejin sta obadva žūpana pozdravila Andovčane pa Būdinčane. Spregovorila sta Andrej Gerenčer, soboški žūpan in Irena Barber titkarca Zveze Slovencev. Najnaslejdne je gorastaučila šalovska plesna skupina. Na konci sta žūpana

trak prejk vrezala. Etak se je meja oprla. Lūstvo je že kumar čakalo, aj mejo prejk leko stauči. Po pauti edan za drudjim so šli autondja. Vsakši je ūšo ta, kama

je sto. Bijo, sto k bauto. Popodneva se je žlati, bijo sto samo v par bauta gulaž tjōjo v

kotla. Večer je edan veltji odjan bijo napraviani. Kaulak njega je stalō lūstvo pa so parpovejdali, kak je bilau prvin, da je štja nej bila meja. Bijo, sto je otec zdravan v Būdinca ūšo, zato ka je tam pa veselica bila.

Etak se je končal prvi den. Drudji den parpodneva je vsakši doma bijo z žlatov, steri so z Būdinca, Dolejnca ali z dudje vesi prišli. Popodneva je slovenska večerica bila v Števanovca. Če je meja oprejta, drūži lūdi, nej pa raztrga daržine pa padaše, kak je tau bilau 40. lejt.

K. Holec

ČESTITAMO MATERAM

... Ta trenutek je daljno sonce poslalo svoj prvi sončni žarek na dvorišče in po njem se je razlila prelepa svetloba. Sredi te svetlobe je stala mati, prečudno lepa in vsa ožarjena, kakor prikazen iz nebes. Planil sem prednjo s polnim naročjem cvetic in ji zmagoslavno zaklical: "Mati, mati... solzice..."

Topil sem se od same sreče in neizmerno navdušenosti. Materin obraz je pokril blažen smehljaj, presrečna je iztegnila roke za solzicami in jih nesla k licu...

(Prežihov Voranc: Solzice)

PAMETNEJŠI ODNEHA?

Dandanašnji je na Madžarskem na pohodu demagogija.

Nikakor mi ne gre v glavo, kako lahko tisti, ki je na oblasti, protestira proti oblasti. Torej proti sebi!

JÓZSEF TORGYÁN je predsednik Stranke malih lastnikov (FKgP), stranke, ki je druga najmočnejša v koaliciji. To pomeni, da ima v vladi svoje ministre. V parlamentu je glasovalni stroj sprejel vrsto takih zakonov, ki niso bili pogodu niti opoziciji niti preostalemu delu koalicije. Pa so jih vendarle sprejeli. Samo zaradi malih lastnikov. Natančneje rečeno zavoljo Józsefa Torgyána, ker se tudi zmernejši del malih lastnikov ni strinjal z njimi (zakon o lastninjenju itd.). Kljub vsemu petični gospod odvetnik iz najelegantnejšega predela glavnega mesta ni zadovoljen.

S čim? Po mojem s tem, da mora igrati le drugo violino. In tako oblastiteljnemu človeku, kot je J. T., je to premalo.

ZATO SE JE ODLOČIL, da bo 25. aprila organiziral v Budimpešti strahansko veliko demonstracijo z večstoglavo množico, da se bodo premieru in drugim "ničvrednejšem" kar hlače tresle. Milo rečeno, ker bo "dan jeze".

Julija letos bo na Madžarskem "dogodek leta". Art Management International bo skupaj z Madžarsko državno operno hišo uprizoril spektakularno Verdijevo opero Aida s pravimi kamelemi, tigri, golobi in vsemi potrebnimi živalmi. Tuji pridelitelji so — ne vedoč o "dnevu jeze" — čisto po naključju na ta isti dan organizirali propagandni pohod kamel po Budimpešti. In kakšno naključje: v istem času in po isti poti. Le odhod bi bil z drugega konca. Torej bi se kamele in srditi mali lastniki nekje sredi poti srečali. To bi bila zmešnjava v madžarskem že

itak prenatrpanem glavnem mestu! In glej ga! Kamele so se držale pregovora: Pametnejši odneha. Svoj pohod so preložile na pone-deljek.

GOSPOD TORGYÁN JE ZA SOBOTO dal naročiti (seveda z denarjem davkoplačevalcev) posebne vlake, da bodo razjarjeni člani stranke in "pravi Madžari" trumoma prihajali z vseh koncev Madžarske. Pametnejši so stvar izkoristili, da jim ni bilo treba kupiti dragih vozovnic do Budimpešte in so šli po svojih opravkih. Pa vseeno so bili vlaki na pol prazni.

Foto: Sándor Benkő

Ne bi bili poštene, če bi rekli, da je bil zjutraj ob desetih, ob začetku "dneva jeze", Trg herojev prazen, vendar pa je bilo tistih 6–7 tisoč ljudi — z mimoidočimi, zainteresiranimi in zijali vred — premalo v primerjavi z napovedano večstotisočglavo množico.

ZAKAJ JE POTREBNO TO POUJARJATI? Zato, ker jim ljudje v glavnem niso nasledli. Razen skrajnežev. Stil govornikov je namreč človeka spominjal na Hitlerjeve govore. Večinoma niti niso bili govori, ampak neartikulirana razgrajanja. Prav neprijetno jih je bilo poslušati. Če sem se že spomnil spačene sintagme, jo tudi zapišem: hreščanje hroščev...

Zrelost ljudi se kaže v tem, da tem razgrajajem niso nasledli. Zlahka je namreč zavesti ljudi. Veliko od zahtev je namreč realnih: strokovna vlada, boj proti špekulantom, vrnitev lastni-

ne, ustavitev razprodaje tovarn, poštene plače, pokojnine, delovna mesta, zaščita zamejskih Madžarov itd. Bistvo vsake demagogije je namreč ravno v tem, da so v njej elementi resnice. Vendar vse te zahteve so bile pomembne le za Torgyánovo kariero in neskočno oblastiteljnost.

DANAŠNJA VLADA — lahko bi tudi rekli Torgyánova vlada — ima res veliko napak. Res ni strokovna, zares razprodaja imetje ljudstva, spet so v glavnem pomembni politična lojalnost, grbi, zastave, obleke, imena ulic, to je velikokrat po-

membnejše kot brezposelnost in vse drugo. Dela praktično s podobnimi metodami kot prejšnja, komunistična garnitura. Samo predznak je drugačen. Ima se za vsevedno. Pametnejšo od vsakogar. Kot oni prej... Pa vendar niso Torgyán in njegovi skrajneži najbolj poklicani za kritiko. Zlasti ne v taki primitivni in razgrajški obliki.

DEMAGOGIJA S STRANI VLADE pa je v tem, da se na vse to samo poživiga. Da pozabi, da so zahteve upravičene, čeprav jih posredujejo prostaki in prostaški način.

Pametnejši odneha, pravi slovenski pregovor. Madžarski ekvivalent pa se dobesedno glasi: Pametnejši odneha, osel pa trpi.

Nastaja mogoče nov madžarski pregovor: Oslu ne odnehajo, mi pa trpimo...

Francek Mukič

Kako je z narodnostnim zakonom?

Vse kaže, da se bodo dileme in debate okrog narodnostnega zakona še dolgo nadaljevale.

Že lani maja je vlada Republike Madžarske izjavila, da bo sprejela in parlamentu predložila osnutek zakona o narodnostnih in etninčnih manjšinah do konca lanskega leta.

Priprave so se zelo zavlekle, čeprav je predsednik madžarske vlade večkrat poudaril, da je Republika Madžarska zainteresirana za krepitev kolektivne zavesti narodnostnih skupnosti.

Nekateri so celo obdolžili vlado, češ da zavestno zavlačuje sprejetje osnutka zakona, saj dokler tega ni, se lahko otrese tudi nekaterih predpisanih nalog.

Potem pa so nas naenkrat zasuli z osnutki. Vlada je naročila ministrstvu za pravosodje, naj pripravi svoj osnutek. Isto nalogo je dobil tudi Urad za narodne in etnične manjšine, ki naj bi uskladal zahteve in možnosti.

Med tem časom je nastala tudi t. i. manjšinska okrogla miza, ki zastopa interese manjšin. S pomočjo svojih, torej narodnostnih strokovnjakov (pravniki, politologi, sociologi), so tudi oni sestavili različico zakona. Ker pač okrogla miza ni sprejela osnutka Urada, je vlada privolila, naj prideta ta dva organa do soglasja in pripravita, kar se da "najboljši" osnutek zakona. Določila je tudi rok.

Urad in okrogla miza sta se držala roka in sta vladi septembra predložila osnutek. To sta storila tudi zaradi tega, da bi se pri proračunu R Madžarske za leto 1992 upoštevali tudi izdatki narodnostnega področja.

6. februarja letos je vlada sprejela neko "tretjo" različico osnutka, s katero nihče ni bil zadovoljen. Romi

in "nove" narodnosti (Poljaki, Bolgari) zaradi tega ne, ker ta osnutek pravi, da bo zakon veljal le za avtohtone (tradicionalne) manjšine.

Narodnostna okrogla miza je imela skoraj iste zadržke, kot jih je imela pri prvem osnutku Urada. (Predlog sploh ni upošteval konsenza, ki je bil sklenjen med predstavniki vlade in narodnostne okrogle mize, npr. manjšinam ne zagotavlja zastopstva v skupščini, financ itd.)

In zgodba se nadaljuje. 22. aprila je Urad za narodne in etnične manjšine, ki je vladni organ, sklical forum o zakonu, na katerega so bile vabljeni narodnostne organizacije. Forumu, na katerem naj bi sprejeli najnovjšo različico zakona, sta se udeležila tudi minister brez listnice Ferenc József Nagy in državni sekretar, odgovoren za zamejske Madžare, Géza Entz.

Dan prej so se na narodnostni okrogli mizi dogovorili za taktiko, in sicer, da se bodo zavzemali za osnutek zakona, ki so ga pripravili skupaj z Uradom lani septembra. Zaradi že navedenih razlogov tudi v prihodnje ne bodo podpirali vladne različice, sprejete 6. februarja. Narodnostna okrogla miza je zahtevala, naj delegaciji vlade oz. okrogle mize uskladita zahteve in možnosti.

Predlog so sprejeli, torej zaenkrat so "zmagali" predstavniki manjšin, čigava pa bo končna zmaga, se še ne ve!

I. P.

KALENDAR (17)

ŠAULA

V naši vesnicaj je šaule najoprvin tō cerkev prejk mejla. Lūteranski dūhovnik (TEMLIN) je napiso najprvi "Abecedarium Szlavenszko, za drobno deco..." (1725) Katoličanski dūhovnik (M. KÚZMIČ) pa je napiso "Szlovenszki Silabikar" (1780). Mlajši so se tistoga ipa včili šteti, pisati pa računati s takši ABC knjigic pa s katekizmuša. Nej so meli ejkstra šaule, dūhovniki

Od 1879-oga leta tadale pa so v vsakšoj - nej vogrskoj - šauli mogli vogrske vōre držati, ka bi se vsi navčili vogrski. Po 1882 pa več niške nej mogo biti škonik, če nej znau včiti vogrski tō.

Za vōrazširjavanje vogrskoga gezika v Slovenskoj krajini so 25. decembra 1884 začnili v Murski Soboti vōdavati novine MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE.

venski narod svojo deco rad pošila na vogrska mejsta slūžit, tau je znāno. Vogrske vesnic vučitelji bi... nam leko pri cajti naznanje dali, kelko pastérské decé je potrebno tistim vértom i v kakšo formo bi nājali gori deco i naslejdnje jeli so privolni za plāčo tūhinskoga jezika deco na 2-3 mesece tá zéti." (1885).

Zato so škonike prosili: "Za volo decé na vogorskoga jezika včenjé prosim vučitele naj v svojoj vesi ali fari sve tisto deco, štero bi za jezika volo prišestno leto na vogrsko mesto priti štelo vō zvejo, ino vse té meni, ali té novine delavnom T. I. škoniki na znānje dājo, ka se ešče v cajti za deco prilično mesto vōpoišče."

Za včenjé vogrskoga jezika so škonikom premiume davali: "Za volo vogrskoga včenja v šolāj vármegyōv sakšo leto šenk dáva školnikan, med temi jeste edna premia od 200 frt, ino dveje od 100 raniški."

Marija Kozar

ali škonicke so v cerkvi včili mlajše. Bole samo podje so ojdli v šaulo, uni tō samo tri aj pet mesecev. Tak je bilau tau po cejlom Vogrskom nej samo pri nas.

Casar Franc Jožef je 1868-oga leta z zakonom o narodni šaulaj zapovōdo, ka vsakšo dejte od 6 - 12-oga leta starosti v vsakdanešnjo, od 12-15-oga leta pa vu ponavlansko šoulo more ojti.

Od tistoga mau so nej samo v cerkvaj včili, vsikder več veški šaul so gorzozidali. Na Dolenjom Siniki je 1871-oga leta eške tō cerkvena šaula bila. Ves bi mogla nauvo veško šaulo gorpostaviti, ka pa se dugo nej posrečilo, ka so lidgé sarmacke bili. Na Gorenjom Siniki so že meli veško šaulo, v šteroj se je včilo 137 (1875) mlajšov.

Sprva (od 1868 do 1879) so se mlajši na Vogrskom včili v svojom maternom geziki. Naša slovenska deca je tō mejla svoje slovenske knjige štenjá, katekizmuše.

"Našega lista vōpostávleni cil je: slovenskomi lūdsvi zarazmiti dati, kaj či se pri svojem maternom jeziki i vogrskoga navči, tau edno takšo dūhovno istino (kapital) dá, s štere njemi ednauk ležeše taživilenje ma zhajati... Naj vekši hasek té novine pa stoji vu tom, ka je vu dvōma jezikom pisan. Ar se ž njé lejko navčijo slovenski, najmre: čestniki, fiškališi, i vsi, štere slovin večkrát potrebūje. Ali ki samo slovenski jezik gučijo, oni se pa lejko vogrskoga navčijo."

Novine so pa samo do 1889-oga pisali slovenski i vogrski, po tistom samo vogrski (1889-1919 i 1941-1945).

Slovenska deca se je leko vogrski navčila v vrtci, v šauli pa če je odišla slūžit v vogrske vesnice:

"Či so deci roditelje nej bili vougri, naj njemi boude vsikdar vogrska mati - ta obranbica (vrtec), vogrski oča pa narodna šaula... Naš slo-

KAJ MENITE?

V zadnjom časi je granica večkrat oprejšta, nej samo na Gorenjom Seniki, litji na Verici pa v Andovca tū. Najgeri smo bili, ka pravite vi k tauma? Ali vas veseli? Ali se vam ne vidi?

Laslo Kovač iz Andovec

Že davnik sam čako na té den, da tōj v Andovca mejni prehod baude. Kaulak 40. lejť je tauma že, ka je človek nej ūšo prejk meja tōj, par nas. Če se štja večkrat opré, te neda nam tarbelo več a kaulak odti na Bajānsenye. Tau je že tak spoj potrebno bilau. Zato, ka so že te prejk odli, da je meja štja ranč nej bila oprejšta. Naši daržini pa žlati je tau spoj dobro bilau, ka je meja oprejšta bila. Edan den smo mi šli k njim drūdji den so oni prišli k nam. Nikdar bi nej vedli etak vtjūppriti, če bi nej bijo prehod. Sploh dobro smo se poznali (počutili) té dva dneva. Nej samo naša daržina. litji cejla ves. Fejst smo se napalavali na té den. Sakši je pomago od maloga do velkoga. Mala ves smo, dapa če tarbej, te spoj vtjūp daržimo. Tauma leko zavalimo tau tū, ka se je meja etak lepau oprla.

Naslejdnja tau žalejm, aj te mejni prehod kak najoprvin takši baude kak na Gorenjom Seniki.

Brezi tjejpā pa menja (imena) z Verice

Ka tarbej tōj telko mejo opirati pa telko pejnaza vōtjōčati zaman. Tiste pejnaze bi leko na drūgo tū goraponōjco. Na takšo, ka je vrejdnō. Do tejpāmau je nej bila oprejšta pa je dōjn dobro bilau. Ka tau tarbej na telťja partiskavati. Tiste pejnaze, ka so tam vōličili bi tarbelo na ves pocejrati. Ka je v tem dobro, da mejo oprejšta, prejk pride narod pa tōj pidjé. Tau je samo njim dobro, zato ka oni tōj fal tjpōjvajo. Dapa nam je nej vrejdnō vōtiti. Te mo že bola vō na Nemško (Avstrijo) ūšla.

Sidi Konkolič z Verice

Tau bi že davnik tarbelo, nej samo zdaj. Doudja lejta smo kraužili kaulak nad Bajānsenye. Zđaj, da je tak dradjj banzin, sto da kraužo takšoga velkoga. Dobro je tau tistim tū, šteri na drūdji kraja granice majō žlato. Do tejpāmau so se tak samo redko najšli. Etak do zdaj malo več leko odli nacmaj (skupaj). Dapa tau, kak zdaj opirajo mejo, tau je štja tū malo. Leko bi bola na gausta opirali. Tak bi bilau najbavkša, če bi sakšo soboto pa nedelo oprejšta bila granica. Te je bilau dobro, da je štja nej bila granica. Brezi papira je leko ūšo človek, kama je sto. Zaka tarbej granico, da na drūdji kraja tū Slovenci živijo, kak mi.

GLASBENE ŽELJE

Poslušalci Panonskih odmevov ste najbrž že opazili, da je oddaja zdaj na vrsti ob 18.00, in sicer ob nedeljah, kot je bilo to že prej. Prav gotovo ste mnogi nezadovoljni s tem novim časom, toda le ta nam omogoča, da nas slišite na treh frekvencah: UKV 87,6 in 94,6 MHz in srednjem valu 648 Khz.

Oddaja je nekoliko daljša kot prej. Zadnjih 20 minut (po poročilih ob 18.30) pa je namenjenih glasbi. Izpolnjevali bomo tudi vaše glasbene želje, zavrтели vam bomo narodnozabavno ali zabavno glasbo, slovensko ali tujo. Pripišete lahko tudi kakšno sporočilo. Naš naslov je: Murski val, oddaja Panonski odmevi, Titova 29, 69000 Murska Sobota, Slovenija. Svoje želje pa lahko sporočite tudi na uredništvo Porabja v Monošter.

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

**Pravi naslov
za denarne zadeve**

OD SLOVENIJE...

V TRETJE GRE RADO

Slovenija je dobila novega mandatarja. V tretjem poskusu je namreč slovenski parlament izglasoval nezaupnico dosedanjemu predsedniku vlade Lojzetu Peterletu. Novi mandatar je postal nekdanji predsednik predsedstva Jugoslavije dr. Janez Drnovšek, ki je obljubil, da bo njegova vlada več pozornosti namenila gospodarskim vprašanjem. O novih ministrih bo skupščina glasovala sredi maja.

BEGUNCI

Vojna se je s hrvaških bojišč preselila v Bosno in Hercegovino. Mnogo ljudi je bilo prisiljeno zapustiti domove. Na Hrvaškem govorijo že o 200 tisoč beguncev, v Sloveniji pa jih je že 30 tisoč. Nekaj smo jih sprejeli tudi v deželi ob Muri. Poleg Radenec in Vidonec so odprli še zbirni center v Veržeju.

RUPEL STALNO NA POTI

Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je stalno na poti. Po obisku v Izraelu in Egiptu se je zdaj odpravil še v daljno Avstralijo.

SLOVENIJA V STRASBOURGU

V Strasbourgu se je pred dnevi začelo 44. redno zasedanje parlamentarne skupščine Sveta Evrope. Kot posebna gostja se ga udeležuje tudi stalna delegacija slovenske skupščine pod vodstvom Boruta Pahorja. Delegacija se zavzema za polnopravno članstvo Slovenije v Svetu Evrope.

Pismo iz Clevelanda

"So zelo ponosni, da so Slovenci"

Pismo, ki ga nam je poslala gospa Francka Androjna iz Clevelanda je bolj osebno, toda odločili smo se, da bomo nekatere odlomke objavili.

Čim dalje od doma si, tem bolj čutiš potrebo po rodni zemlji in materinščini. To lahko razberemo tudi iz vrstic gospe Androjne, ki je doma iz Prekmurja in živi v Clevelandu. Njene vrstice naj bi spodbujale tudi nas, Slovence v Porabju. Upamo, da nam avtorica pisma ne bo zamerila, da smo ga objavili.

(UREDNIŠTVO)

Nikoli nisem bila popolnoma seznanjena z delom in življenjem Slovencev na Madžarskem. Prosim, pišite mi, kako je sedaj tam. So vam dane možnosti za obstanek. Tukaj v Clevelandu nas je dosti iz Slovenije, toda malo Prekmurcev. Imamo dve slovenski župniji, mašo v slovenskem jeziku vsak dan in dve v nedeljo. Imamo tudi slovensko šolo pri vsaki fari in pouk slovenščine vsako soboto po štiri ure. Imamo kar zadovoljiv obisk. Toda tudi vsi Slovenci se ne zanimajo za slovenske stvari. Mi imamo štiri otroke in vsi so se naučili slovenščine. Ne bom trdila, da dobro govorijo slovensko, toda razumejo in tudi govorijo, če je treba. So zelo ponosni, da so Slovenci. Tudi Slovenijo so že obiskali. Za vašo mladino je lažje, da obiše Slovenijo, spozna mladino tam in ima stike z njimi. Naši otroci iz slovenske sobotne šole gredo ob koncu šolskega leta na izlet. Vi, ki živite tako blizu Slovenije, imate možnost, da gre vaša mladina večkrat v Slovenijo in ostane nekaj dni tam. Tudi to bo dalo mladini več veselja za obisk slovenske šole. Povežite se s kakšno šolo ali faro v Prekmurju, mogoče bi vam pri tem pomagali. Ko bo mladina čutila, da ji slovenščina ni vsiljena, bo z večjim veseljem obiskovala šolo in sodelovala pri slovenskih prireditvah. Slovenščina jim je drug jezik in se v njem težko izražajo, zato je tudi dosti ne uporabljajo. Tudi našo mladino moramo večkrat vzpodbujati in seveda pohvaliti. Kar je pri nas boljše, nobeden nas ne zadržuje, kar pa pri vas ni bilo tako. Toda sedaj se stvari spreminjajo. Upam, da boste dobili slovenskega duhovnika na Gornji Senik. On vam bo v veliko pomoč. Tukaj nas slovenske fare povezujejo. Imamo zelo zavedne slovenske duhovnike.

Želim vam vsem mnogo uspeha pri vaših prizadevanjih za obstoj slovenščine v Porabju.

"Uradni organi na Madžarskem se ukvarjajo le z madžarsko emigracijo v Avstriji, na nas pa pogosto pozabljajo," je povedal gospod Lajos Szeberényi, predsednik madžarskega kulturnega društva v Burgenlandu na skupnem zasedanju narodnostnih komisij iz Pomurja in Železne županije.

Materna rejč (9)

J je GY

Konji zato majo cüggle, ka če neškejo razmeti, gde tá je hí, pa gde tá hojt, te je foringaš cukne. Če bi bili takši konji, šteri bi nej meli cüggle, pa bi na kaulaj nej gorsejdo foringaš, te bi té konji en cajt po pravoj pauti šli. Pa kakoli so čedni, gnauk bi samo doj s pauti prišli. Celau, če bi ger travo, krmo, kukarco ali oves videli.

Ranč takši je naš materni gezik tö. Če nema svojoga palejra, jezikoslovce, te doj s pošitje odide. Naš porabski govor je zgübo svojoga gospodara. Vsakši ga tak guči, kak ma napamet pride. Tak se je leko zgodilo, ka smo gnauk svejta mi ranč tak gučali, kak v Sloveniji, gnes pa malo ovak.

Inda svejta smo vsi gučali glas j v rečaj, kak so: jazbec, jarek, jajce, jokati. Mi v Porabji smo zgübili cüggle, pa smo začnili gučati, ka: djazbec, djarek, djajce, djaukati. Tam, gde je büu na začetki besede glas j, mi zdaj gučimo dj. Te dj je büu vendrak za nas nika takšoga dobroga, kak za konje oves, pa smo se tak cuzeli. Tak ka namesto jablana, jagoda, jemati pravimo: djáblan, djágoda, djemati. Tak so te v Števanovci, Ritkarovci pa indrik z rejči jaz naredili najoprvin djas, sledik pa dja, ka je prej na konci besede tisti s tak síko, kak kakša kača. Sinčarge pa so na ništarnoj mesti s toga dj eške pa g naredili. Pa zato gučijo namesto knjižnoga: jezík, ječmen, jesti jedro, ka: gezik, gečmen, gesti, gedro. Če je naša knjižna rejč povejmo led, porabski guč pa voda, te z enoga naleki leko naredimo drugo. Nekdešnji glas j se je na ništarnaj mejstaj gorotaupo pa je z njega grato vodeni dj, aj pa g. Tau pa je vendrak ranč nej tarbej povodati, kak leko z vode led naredimo v leti tö. Nutri v hladilnik ga dejemo pa zmrzne. Če mo namesto našoga dj nčali j, te beseda postane knjižna: djaren — jarem, djamar — jamar, pidjani — pijani. Tau pravilo pozna vogrska rejč to. V ništarnaj mejstaj povejmo namesto jössz tak pravijo, ka gyössz ali gyüssz.

Fr. M.

BIM

MURSKA SOBOTA,
Ciril-Methodova ulica
50, tel. 22-219, 22-809,
21-136, telefax: 21-136

BIM

MURSKA SOBOTA,
Kidričeva 33 a

BIM

BAKOVCI, Vrtna ul. 8

**Modna oblačila
za vso družino!**

**Najakovostnejši
šamponi za lase,
tekoči detergenti
za pomivanje po-
sode in mehčalci!**

**Ob nakupu v vred-
nosti nad 3.000,00
SLT vrnemo davek!**

SLEPSTVO ZA PICIKLI

Na vüzenski ponejlek sam v službi būu dežurni (úgyeletes), pa sam zadvečarka emo malo čajta, zato sam si zbrodo: cejli den sam se že zavolé posto po vüzenskom "razvüdzanji" z vnožanim gesti pa piti, nika zato don morem pogesti. Zato sam ũšo v eno malo gostilno, štera skor ranč tak vögleda, kak čena prava vinska klejt: zvün vina pa stolic eške preša tö geste v njej.

Pri vsej stolaj so že sejdli, samo eden je būu

Radiva sta bila, ka sam z njima začno gučati. Najprva sam je pito, če so kakši dober obed meli v inštituti, ka njima tak šmejka špricer. Pravila sta mi, ka je strošek būu dober. Pa prvi den, na vüzenek tö. Najbole špajсно se mi je vidalo, da je eden pravo, ka je pau štiri, zmejs pa je samo zdravan naprej gleda. Natau je drugi odgovorüu, ka samo za pet minut bau. Té je tö samo "po lufti" gleda. Te mi je napamet prišlo, ka slepci ne gledajo vöro, liki samo šlatajo. Tau sam pa nej vüdo, ka njiva pod stolom delata.

Malo sta se mi potaužila tö, ka zdaj dveje gezero nika morejo plačuvati za kvatejr pa gesti, depa do prej pet gezero mogli Pa ka je tistim, štiri so več nej srejdič varaša, liki nin daleč vanej, fejst lagvo, ka se slejpi žmetno orientirajo pa težko nutri v varaš pridejo. Tisti slepci so mogli vötiti z doma slepcov, ka je cerkev nazaj prosila svoj tau izje.

Mlajši slepec, kauli štiri-deset lejt, štiri je en za drugim kadüu cigarejklina, mi je pravo, ka nika ne vidi, samo sveklost pa kmico laučiči. Starejši, že več kak sedemdeset lejt star pa čista nika ne vidi. Nej se je tak naraudo, liki 1946-oga leta se je v eni vesnici v Županiji Zala s piciklinom pelo na mezeve delat, gda ga je nekak, skriti v kukarci, s pükšov strejlo. Zdravan nutri v glavau ga je zavado. Tak, ka je včasik oslepno. Patrune so ma sledik vö z glave opererali. Kak mi je té stari možak pripovedávo, nikšoga političnoga zroka ali kaj drugoga nej bilau, liki je tisti gaunar vendrak picikli núco. Ka so piciklina tö nej najšli. Pa morilca tö nej. Tak se te té siromak že skor petdaset lejt slejpi mantra. Zavolo ednoga lagvoga piciklina.

Te smo pa mi lidgé nej bole lagvi, kak najbolje lagvi piciklinge?

Francek Mukič

prazen. Tü sam se te dojpočino. Pri sausadnjom stoli pa so Avstrijci sejdli. Kak ponavadi so fejst glasni bili. Gnauk samo vidim, ka dva človeka zdraven nutri v nji deta. Kak če bi je nej vidla. Pa rejsan. Obadva sta mela bejlo palico. Glasni Štajerge so samo na bejli gledali. Tevadva nesrečniva pa skor prej po stolicaj pa stoli.

Brž sam gorskočo pa sam je k svojimi stoli pripelo. Bilau je zavolé mesta, ka sam sám sejdo pri dugom stoli. Za en malo je prišo kölnar, pa njima prineso vino ali špricer. Mlajšoma v mali posanci, starejšoma v veliki. S toga sam sj te brodo, ka tevadva vendrak večkrat moreta tü oditi. Pa rejsan, vejpa slepci majo paulek svoj dom.

Mejsec

Majuš

Ime je daubo po boginji Maji. Rimljani so mejseca maja svetili svetek rauž — FLORALIJE. V tom mejseci pa je nej samo dosta rauž, dosta golaubov tö geste po

varašaj. Lejpi so gé, pa lepau dejejo, gda svoj par iškejo. Depa dosta smetke tö rédijo, pa beteg tö širijo. Zato ništarni njim pravijo, ka so "podgani, štere letijo". Inda svejta so golaubi več aska delali, ka so ništarni

tak čedni bili, ka so pisma nosili.

Slovensko ime za majuš je VÉLIKI TRAVEN. Te mejsec je trava že rejsan veuka. Že se leko krave pasejo, pa kosí se tö leko. Mi v Porabji od majuša do novembra nücamo vogrska imena za mejsece. Za majuš pravimo, ka RISALŠČEK — po vogrskom "Pünkösöd hava". Sedma nedela po vüzenki je risauska nadela. Na Gorenjom Siniki so inda že zrankma rano vögnali krave, ka štiri paster je slejdnji būu, tistoma so se conali, ka je prej "risauska pütra". Majuš je slejdnji mejsec pred letom, da eške vsefalé šege gestejo, ka nega eške dosta dela. Že prvoga majuša podje gorpostávijo majpane. Ženske pa tikvine koškice graubajo, naj dosta tikvi bau, ka sta Filip i Jakob prej divojčka bila. Samo naj ledeni svetniki — Pongrac, Servac, Bonifac — na nikoj ne dejejo vse.

Marija Kozar

... DO MADŽARSKE

STIKI PEVSKIH ZBOROV

Na začetku leta so Zvezo Slovencev obiskali predstavniki Trboveljskega pevskega zbora, da bi se povezali z mešanim pevskim zborom Avgust Pavel z Gornjega Senika. Zbora se že dolga leta poznata s pevskih taborov iz Šentvida pri Stični.

Na obisku predstavnikov zvez in zbora v Trbovljah so se dogovorili, da bodo Trboveljčani najprej obiskali Porabje. Tako je 2. in 3. maja gostoval pri nas mešani pevski zbor iz Trbovelj. Nastopili so na Gornjem Seniku, v Števanovcih in na Verici.

Moški pevski zbor iz Medvod je 8. februaja povabil na gostovanje ženski pevski zbor iz Števanovec. Pred kratkim je prišlo spet vabilo. 25. aprila je praznoval zbor 15-letnico delovanja. Na jubilejnem koncertu so nas prijetno presenetili, ko so zapeli porabsko ljudsko Mravlja je v mlin pečala. Moški pevski zbor bo gostoval v Porabju 30. in 31. maja na Porabskih dnevih.

TISKOVNA KONFERENCA

Kuratorij sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem je imel sredi aprila tiskovno konferenco, na kateri so novinarje seznanili s tem, kako je bil razdeljen denar sklada za prvo četrtletje. Gospod Janos Bathory, podpredsednik Urada, je povedal, da je letos namenjeno narodnostim več denarja. Iz državnega proračuna so dobile manjšinske organizacije 220 milijonov forintov, 90 milijonov časopisi, največ pa šolstvo, in to 1 milijardo 200 milijonov forintov. Na kuratorij sklada je letos prispele veliko prošenj, 1030 v prvih mesecih. Prošnje je kuratorij pregledal in 504 prosilci so dobili 32 milijonov forinta. Sklad je namenjen le manjšinam na Madžarskem, ne pa zamejskim Madžarom. Za njih obstaja poseben fond. Dobili ga niso tudi tisti, ki še niso naredili obračuna za preteklo leto. V prihodnje bodo strogo kontrolirali, ali se denar troši namensko.

BLAGOSLOVITEV CERKVE NA DOLNJEM SENIKU, BIRMA NA GORNJEM SENIKU

Cerkev na Dolnjem Seniku so začeli obnavljati približno pred desetimi leti. Z zunanji deli so končali leta 1986, z notranjo obnovo pa letos. Župnik je poskrbel tudi za nove elektronske orgle. Del denarja (150 tisoč forintov) je dobil od sklada za narodne in etnične manjšine. 26. aprila je bila birma na Gornjem Seniku, kjer je sombolskega škofa pričakala množica vernikov. Dr. István Konkoly se je med potjo ustavil na Dolnjem Seniku ter blagoslovil cerkev in nove orgle.

Porabske družine

Štiri generacije

Moja mati pa moj dejdek so mi vsigdar gučali, kak je bilau gnauk svejta pa ka leko čakamo. Gučali so, ka so naši starci tak živeli, ka je v ednoj iži več generacij živelo vküper, mladi so mogli baugati svoje stariše, da so pa stariše stari gratali, te so je mogli opravlati. Moj dejdek so mi gučali, ka nikša knjige gestejo, stere tak pišejo, ka se svejt obrné, pa (h)čer neda mogla vöpridti z materjov, sin nej z očom. Živeli do vsi posaba, mlajši nedo opravlati svoje starce.

Nega dugo, da smo obiskali v Ritkarovca Spaudnja Vajnina, smo je malo spitali kak kaj živijo tū v Ritkarovci. Tisti den je čüdivit bijo. Sunce je sijalo, trava je malo že vönastrejgala z zemlé. Tačas, ka smo prišli k Vajnini, smo šli po dolinaj gor pa doj. S Sobote je bila z menov Silva Eöry pa njena sestra. Kakoli ka je Sobota od Ritkarovec nej daleč, Silvina sestra je stanila pred Vajninov iži pa je etak prajla: "Tūj je zelo lepo. Ta tišina, lepa pokrajina, tau je nika čüdivitoga. Tak je, ka človek ne vörje, ka je tau istina."

Če človek nepričakovano de kama, me je nej vseedno, kak de se držo. Mi smo tū tak bili. Ištjemo gazdo pa vertinjo. Oni so za ramom. Nikšo grajko prbéraro za male pištjance. Stjejo je že vö z rama djati, ka že sunce sija, toplo je. Poklonimo se pa njin pravimo, da bi se radi malo pogučavali z njimi. Oni nas včasik v ižo zovéjo. Da so zvedli, ka do oni na radiona pa v našom Porabji not, so se nej branili.

Kakšo je življenje tūj v Ritkarovci?

Vert Kari Trajbar nam etak prpovejda:

"Tak pomalek živemo. Mi stariše zemlau delamo, mladi pa delat odijo. 14 plügov grünta delamo. Navola je pa tau, ka nam divjačina vse uniči. Dosta mezévov smo mogli taknjati (nehati), zdaj samo tūj kaulakvrat rama delamo grunt. Mamo električni pastir, ovak bi si nikanej mogli obraniti. Müva z ženauv sva že nej mladiva, telko delava, tjelko zmorava. Z nami žvé eštja moja mati pa moja (h)či, zet pa dve vnukinji. Velka držina smo, za sebé pauvamo, nika malo pa odamo tū. Zvün toga dosta vse moramo vcuj küpvavati tū."

Vertinja Rejza nas poslūša pa ona tū vcuj povej etak: "Velka držina smo, dapa leko bi živéli vsi z grünta, če bi ta strašna divjačina nej bila. Mladi morajo delat titi, če štjejo živéti, zatok, ka samo s toga se ne

dá. Prinias pa eštja tūj v Ritkarovci v nistarni mestaj so mladi doma. Več bi ji bilau doma, če bi nej bilau tak žmetno živeti. Tau divjačino bi tarbelo zaničati. Tau je gnauk svejta nej bilau. Nej dugo, ka so med Verico pa Čöpenci mejo meli oprejtoto. Mi smo tu ojdli taprejk, zatok ka tam bližnjo rodbino mamo. Oni so se ranč tak taužili zavolo divjačine. Dajte valati, ka bi se tūj dosta grünta delalo, če bi ta divjačina nej bila. Kakoli posadiš, eštja ne požené, te že vözkopajo. Tjelko pa tjelko nauči nejmemo mira. Moremo vanej na mezévaj spati, ogenj nalagati, če štje mo kaj prpauvati."

Vi ste furt na pavarškom bili, ali ste bili v službi?

"Dja sam dosta po Vogrskom odla delat. Lepau pa dobro je bilau. Nemo pa prajla, ka mi je zdaj nej dobro."

Ka pa eštja kaj krü pečéte domá?

"Nej, ne pečemo več, zatok ka ne moramo sil-dje prpauvati. Krü z bauta nosimo. Pa bi tau bilau právo, če bi si ga leko sami pekli."

V kunji sedimo, na stauli je črni kafej, palinka pa kakoli bi želeli. Kafej nam je mlada vertinja sküjala, na rokej z malo dveje leta staro čerkicov. Ona je doma zdaj s tau malov, za edno

leto ji dojrptečé plačani dopust, ka je za dejte dobila.

"Zdaj je dobro," pravi. "Doma sam, pomagam, ka morem doma. Gnesden je nikanej gvüšno, za tiste tū nej, steri zdaj delat odijo. Da mi dopust dojrpteče, baug vej, ka že te baude. Moj mauže eštja ma dobro delo, vüpamo se, ka eštja dugo."

V künji sedijo znami Trajbarova mati, Lina tū. Oni so stara ženska, dosta vse so že zadobili na tom svejti.

Kak je bilau gnauk svejta v Ritkarovci?

"Lepau je bilau. Vsakša iža je mejla svojo držino, lüstvo je vsakši mali kaut gororalo, pa delalo. Tistoga reda je nej bila divjačina. Dja dosta ne vem. Nikam nédam, etak pa ne vem tau pa tisto. Po nedelaj me z autonom k meša pelajo pa nazaj, tau je, ka dja znam. Z botom odim, sama več nikam ne morem priti. Mladi mi morajo pomagati."

NAŠE PESMI (23)

Šeu sem

*Šeu sem prejk po būkonji,
po būkonji, po zelenom,
tam so ftičica popejvala,
ni (j)edna je nej zamuknola,
ni (j)edna je nej zamuknola.*

*Veseli, veseli je ledičen stan,
šterga je zvolo Jezošek sam.*

*Šeu sem prejk po travniki,
po travniki, po zelenom,
tam so raužica zacvejtoła,
ni (j)edna je nej povegnola,
ni (j)edna je nej povegnola.*

*Veseli, veseli je ledičen stan,
šterga je zvolo Jezošek sam.*

*Jaz sem se pa (j)oženo,
i se navolo na sebe zöu.*

*Žalosen žalosen zakonski stan
šterga je zvolo Jezošek sam.*

*Dargauč sem šeu po būkonji,
po būkonji, po zelenom,
tam so ftičica zamuknola,
ni (j)edna je nej popejvala.*

*Žalosen žalosen zakonski stan
šterga je zvolo Jezošek sam.*

*Šeu sem prejk po travniki,
po travniki, po zelenom,
tam so mi raužica povegnola,
ni jedna je nej zacvejtoła.*

*Žalosen žalosen zakonski stan
šterga je zvolo Jezošek sam.*

*Verica
-mkm-*

Trajbarovi nas prosijo, aj poglednamo tisto njivo, stera je od rama kumaj 10 mejtrov. Tam so meli zakopano repo. Gda so sprtoletja repo načnili pa so začnili od küpa vönositi, je divjačina prišla pa njin je vözkopala. Komaj so si vkupopbrali zemlau za sprtolešnje oradev.

Ovak pa! Vajnini majo lepo ižo v Ritkarovci. Ižo na štauk. Vrkaj so mladi, spodaj pa stariše pa stara mati.

Najlepše je tau, ka majo eštja štalo, maro, draavno živino. Delajo pavarško.

Gazdija je tū modernizirana. Kosilnica pa drugi mašini njim pomagajo. Več se njim nej trbej telko mantrati kak gnauk svejta.

Gledamo od Vajnini gor pa doj, vidimo tam pa tūj iže. Pitamo, če v tej ižaj stoj živé? Največ ji je lepau vredzeto, človek se samo čüdiva.

"Žalostno je tau, ka tak kak na Verica, bole pa eštja v Ritkarovci je lüstvo dosta ramov odalo. Od daleč so prišli lüdjé pa so poküpvavali té iže. Lepau so je vredzeli, modernizirali. Zakoj so prišli es iža küpvavati? Gvüšno ne vejm. Tak mislim, ka se njin tūj vidi té mir pa dober luft."

Pri Vajnini živijo vküper štiri generacije. V iži je mir, vsi se poštvavajo. Mojga staroga očo knjige so tū nej vse zavadile.

I. Barber

Kako so potekale pomladanske počitnice

Zelo sem čakal počitnice. V počitnicah sem se igral in učil. Na "vuzem" smo dobili goste iz Nemčije. Prišel je tudi deček, ki mu je ime Sven Ropoš. V soboto smo šli na izlet. Ko smo prišli domov, smo igrali nogomet. Na "vuzenek" je bila nogometna tekma. Igrali so "Gornjesenčarje" in Martiničani. V torek smo šli v Monošter na kosilo in smo se poslovili od gostov.

Tomaž Kozar
OŠ Gornji Senik

Pomladanske počitnice so trajale od 10. do 22. aprila. Komaj so se začele, že so minile. Vsak dan sem nestrno čakal časopis, da bi pogledal, kaj bo na televiziji. Mnogo sem sedel pred tem "strojem". Poleg tega sem se igral z računalnikom in bral knjige.

Pomagal sem mami in očetu saditi krompir in jleke. Praznovali smo tudi, saj bil je "vuzem". Na veliko noč pri nas gorijo ognji in streljajo. Ljudje se zbirajo. Pogovarjajo se, pojejo in pijejo. Tudi mi smo bili pri ognju. V nedeljo sem čakal zajca, kaj mi prinese. V majhno košarico sem dal travo in jo posta-

vil pred vrata. Ko sem pogledal, so bile v njej jajca in čokolada. Bil sem vesel. Popoldne smo igrali nogomet proti Martinju. Zmagali smo. Ponedeljek in torek sta tudi hitro minila, saj sem se malo učil. Zdaj pa že zopet sedim v šolski klopi in vzdihujem.

"Počitnice, kje ste? Vrnite se!"

Kristjan Mižer
OŠ Gornji Senik

Delo na vrtu

Med počitnicami sem se igrala, gledala televizijo. Malo sem pomagala mami pometati, pospravljati sobo itd.

3 dni sem bila v Monoštru pri sorodnikih. Dosti

Zelo sem čakala pomladanske počitnice, ki so se začele 11. aprila.

V počitnicah sem bila doma. Veliko sem se igrala in tudi učila. Pomagala sem pri hiši. Večkrat sem šla v cerkev. Pomagala sem tudi na njivi saditi krompir. Igrala sem se s sestrami in brala knjige.

Eva Nemet
OŠ Gornji Senik

sem se igrala in gledala video. Včasih pa lizala sladoled. Za "vuzem" sem barvala jajca. Veliko bonbončkov in čokolade sem dobila, pa tudi lepe čevlje.

Renata Čizmaš
OŠ Gornji Senik

"Otroci odraslim 1991"

Petrol, trgovina Ljubljana in Zavod R Slovenije za šolstvo sta razpisala likovni natečaj z naslovom Otroci odraslim - srečno in ga razposlala vsem osnovnim šolam v Sloveniji in zamejstvu.

Prijavnice je poslalo 147 šol. Do zadnjega dne za oddajo (15. 11. 1991) je svoja likovna dela poslalo 96 osnovnih šol, vzgojnovarstvenih organizacij in samostojnih likovnih krožkov.

Več kot 1000 poslanih del je ocenila strokovna komisija, ki je podelila nagrade in priznanja.

Najboljša likovna dela bodo razstavljena v Monoštru v avli 2. osnovne šole od 12. do 16. maja. Med njimi boste našli tudi delo Čabe Šerfca, učenca te šole. Vabimo vas, da si ogledate razstavo.

OŠ Monošter (Madžarska)
Avtor: Šerfca Čaba (7.b)
Lik. pred.: Marija Krajczár

VEŠ - VEM

Poznaš verovanja v zvezi z živalmi?

Človek si je v zgodovini ustvaril mnoga verovanja. Nekatera so vezana tudi na živali, ki človeka obdajajo. Pa si jih nekaj oglejmo!

Lastovica je s svojim odhodom v tople kraje znanilka jeseni, s prihodom nazaj pa znanilka pomladi. Lastovici pripisujejo kar precej nenavadnih

lastnosti. Lastovičje gnezdo pod domačo streho naj bi pomenilo srečo, blagostanje ali celo zaščito pred strelo in ognjem. Gorje pa seveda tistemu, ki bi lastovici razdril gnezdo. S tem bi si v celoti uničil vso srečo, v hišo bi mu udarila strela, v družino pa bi se naselilo ubožstvo in vsa nesreča. Zato ljudski rek pravi: Srečna je tista družina,

na, pri kateri gnezdijo lastovice.

Verujejo tudi, da nikakor ni dobro, da lastovico prej slišiš, kot vidiš, ker pomeni predvsem za moške, da jih bodo ženske vse leto opravljale. Verjamejo tudi, da lastovica čuti spremembo vremena, namreč če leta nizko, bo vsekakor slabo vreme.

Če čuk ali sova priletita na okno, to oznanja

smrt v družini. Naši pradedje niso vedeli, da sta čuk in sova nočni ptici in priletita ponoči tja, kjer vidita svetlobo.

Za žolno so trdili, da je vremenski prerok. Trdili so, da bo kmalu obilen dež, ko žolna vpije "pit-pit".

Vrana in sraka pa naj bi bili vedno znanilki pisma ali celo zanesljivega obiska. Trdili so, če se sraka ali vrana sedeta na streho, bo v hišo gotovo prišel gost ali pa bo poštar ali kdo drug prinesel sporočilo. Toda sedeča vrana na strehi vsekakor prinaša nesrečo. Tudi če so ljudje šli na semenj, niso smeli videti vrane, saj je to bil znak, da s kupčijo ne bo sreče. Če pa si vrano zagledal na zelenem orehovem drevesu, je to pomenilo, da bo v tem letu veliko denarja.

Pri kukavici pa velja, ko jo spomladi prvič zagledaš, da moraš takoj seči v žep, in če imaš kaj drobiža v žepu, z njim zažvenketaj, pa ti ga vse leto ne bo primanjkovalo. Če pa boš takrat brez drobiža v žepu, bo vse leto težava z denarjem.

Razveselil sem mamo

Nekega dne smo pisali kar dve kontrolki. Dobil sem dve petici. Pouk se je kmalu končal in odšli smo domov. Ko sem prišel v kuhinjo, je bila tam mama. Povedal sem ji, da sem pri dveh kontrolkah dobil petko. Mama se je tega zelo razveselila. Sklenil sem, da se bom potrudil in še večkrat razveselil mamo

Gabor Bajzek, 3.r.,
OŠ Gornji Senik

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat je minilo 526 dni, mejnega prehoda pa še ni.

Kaj vse se godi okoli vüzma?

Elizabeta Časar je za vüzenske svetke gvüšno več cajta mejla pa je malo obračala stara kalendara pa leksikone. Svojo razmislanje okoli vüzma nam je poslala. Če glij je malo zamidila, smo veseli, da nam piše.

Kaj pomeni vüzem, te lepi svetek kristjanskoga leta? Tau vsaki kristjan in nekristjan zna, ali odkod majo korenine navade okoli etoga lepoga svetka (korenje), to ne znamo točno.

Priprave na vüzem se začnejo na pepelnico in držijo štirideset dni, spomin na tau, da se je Jezus tü 40 dni postvo v pustini. Tau piše evangelij.

Inda svejta je bijo postni red spoj siguren (strogi). Zdržati so se mogli od dostefelé jestvine: mesa, masti (žir), ešče od djajec tü. Eden den so samo ednok djeli.

V starokristjanskem časi so v postnom časi krstili odrasčene (felnött) lüdi. Toga ipa so mogli delati pokoro grejšniki, steri so naredili velke greje (steri so molili balvane, steri so koga morili ali so koma raztrgali zakon).

V starokristjanstvi so se v postnom časi lüdjé nej smeli voziti na kolaj (vozu), nositi na konju, vojsküvati (katonáskodni) in trgovati (tržiti). Ša šega je ostala do XIII. stoletja. V IX. stoletji se je začnilo, da so na pepelnico nej samo velke grešnike, nego vsakšoga vernika namazali s pepelom po čeli, naj se spomnijo na svoje greje.

Papeč Orban II. je 1091. leta zapovedo, da župnik (dühovnik) vsakšoga vernika mora namazati, ta šega ešče gnesdén živé.

Ka vse se godi na velki tjedem? Sedem dni pred veliko nočjov (vüzmom) je slednji čas posta. Prvi den je cvetna nedela. Jestejo podatki (adatok), da so to nedelo že IV. stoletji tudi svetili. Na tau nedelo s posvečeno palmo, z oljenovo sibov - pri nas k mačicami - sprevod (körmene) napravijo. V spomin, da je Jezus išo v Jeruzalem.

Najlepši dnevi velkoga tjedna so "tri sveti dnevi", velki četrtek, petek i sobota.

Velki četrtek so - po leksikoni - začnili svetiti okauli IV., V. stoletja. Na te den svetijo slednjo vačerddjo. Vse dol poberéjo z oltara, samo križ in svejče njajo. V spomin, da so Jezusi odvzeli oblejko. Na velki četrtek stavijo zvone, nücajo klopotec.

Velki petek je spomin na Kristušovo trpljenje i smrt. Velka sobota je že den veseldja, svetek i spomin na Jezušovo vstajenje in začetek nauvoga in lepšoga življenja.

Večer se začne z blagoslovljenjom ognja. Potejn blagoslovijo vodau. Te pride blagoslov mesa, djajc i druge jestvine. Na veliko soboto velke ognje nalagajo, strelajo s karbidom. Ta navada najbolje na Gorenjom Seniki živé.

MALA ZGODBA OD FARBANJA DJAJC.

Slovenci okoli Rabe - sploh pa na Madžarskom - so vsigdar bole prosno živeli kak okoli Müre. To se vidi na več mestaj (napriliko na nošnji i na farbanji djajc tü). Gnesdén že farbilo kupijo v bauti. V staroč časi so redli doma. Napriliko: lükovo lopinje dá erjavo farbo. Rdeči grbavi (krep) papir so djali v vodau, s tem so se rdeče jajce naredile. V spomini mam, kak so babica delali črno farbilo: nastrügali so jelsovo skordjo in dodali zelene galice. Vzeli so goske perdje i z voskom so napravili prosne ramenčke.

Namalali so bole listje, rože menja. Mislim zatok, ka so oni spoj prosno živeli, meli so malo veseldja. Če je bijo v držini ali v rodbini tišlar i so meli politur, te so malo namazali djajce, naj se bole svejtijo.

Vúpam, da naši bralci so malo več zvedli od vüzma. Na pomauč sam vzela stara kole-dara (okoli 1910-30 leta) in leksikon o zgodovini verstva.

E. Časar Krajcar

NIKA ZA SMEJ

BUS

Buje (bolhe) stojijo pri pauti, nišče je nešče gorvzeti. Že dolgo tam žalostno čakajo, kadijo cigare, ednok samo pride eden velki črni pes. Prva buja pravi drugoj: "Brž talüči cigar, prišo je bus!"

TÜJ JE SPRTOLETJE

Naš Jenö je velki šejftar. Vsakšo leto je bogatejši grato. Lüstvo je nej znalo, kak je pa tau, ka vsakšoma lagovejše dé, njema pa vsakši den baukše.

"Zakoj, zakoj," pravi Jenö. "Zatok, ka v ednom dnevi zdaj že dvakrat leko cejno zdigam."

PADAŠI

V ednom varaši je bilau šest padašov. Tej so vsi meli niški sejft. Eden je bauto, drugi gostilno, tretji privatno maštirijo emo pa tak tade. Od toga so bili hirešnji, ka so pošteni bili. Nikdar ništja nej mogo povedati, ka so etakši pa takši. Šesti padaš si je eden den etak zmisló: "Dober hejc narédim s svojimi padaši." Ušo je na pošto, gor je dau vsakšoma padaša eden telegram, tan je pa etak napiso njim: "Vse se je zvejdlo! Bejžte, kama vejte." Da je pet padašov telegram dobilo, štirdje so včasim odleteli z varaša.

NIKA ZA DOBER DOBIČEK...

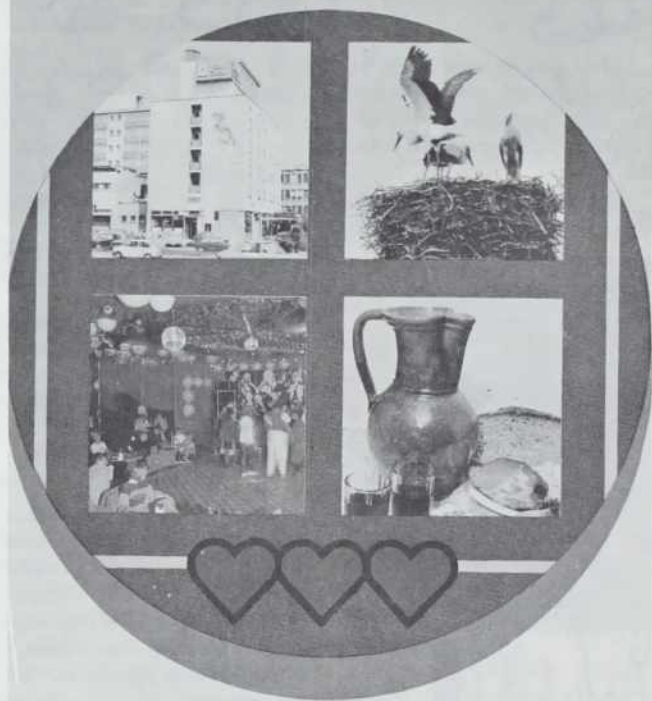
V ednon varaši se srečata dva padara (zdravnika). Gnauk svejta sta vküp ojdla na univerzo (egyetem), dobri-va padaša sta bila. Zdjaj eden pita drugoga, kak ma kaj de (gre). Če ma, ali nej dosta betežnikov, kak se ma splača njegva praksa. Té drugi pa etak pravi: "Mena spoj dobro de. Dja samo tašče (anyósokat) vračim. Tau se mi spoj splača."

Té drugi ga pita: "Zakoj se ti pa tak fejs splača tašče vračiti?"

"Ja, vejš moj padaš, tau je tak, ka če edno taščo zvrachim, te mi njena (h)či dobro plača. Če pa, baugvari, se mi ne posreči, pa je tašči konec, te mi pa zet eštja gnauk telko da. Zatok dja tak fanj ži-vim."

I. Barber

HOTEL »DIANA«

Hotel Diana Murska Sobota

Velika izbira jedi v klasični in samopostrežni restavraciji

Velika izbira sladice in napitkov v slašičarni

Kavarna

Klubski prostori za mirno razvedrilo

Gostilna in Pizzerija Central

Gostilna Kolodvor

Gostilna Kopališče s termalno vodo

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**

Naslov uredništva: H-9970

Monošter, Deák Ferenc út 17.

p. p. 77, tel.: 94/80-767

Cena:

posamezna številka 10

forintov oz. SLT, celoletna

naročnina 260 forintov oz.

SLT

Tisk: SOLIDARNOST,

Arhitekta Novaka 4,

69000 Murska Sobota,

Slovenija

Nenaročenih rokopisov in

fotografij ne vračamo